

University of Groningen

Is er een toekomst voor politieke partijen?

Lucardie, Anthonie

Published in:
Democraat

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:
2000

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Lucardie, A. (2000). Is er een toekomst voor politieke partijen? *Democraat*, 33(1), 2.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

CONGRESEDITIE

1

Kansen liggen voor het oprapen

In gesprek met Thom de Graaf,
Lousewies van der Laan en Gerard
Schouw

Politieke partijen:

Door de tijd ingehaald?

Waarschuwing

*Arthur Docters van Leeuwen
mist inhoud*

Drenthe en Friesland

Noorden kan niet zonder auto

Is er een toekomst voor politieke partijen?

Politieke partijen verliezen gestaag leden, hun trouwe kiezers laten hen gemakkelijk in de steek of blijven liever thuis. Partijen hebben niet eens meer genoeg geld om (dure) verkiezingscampagnes te voeren en overwegen een beroep te doen op sponsors. Zelfs beginselvaste partijen die nog enigszins groeien in kiezers- en ledental, zoals GPV en RPF, zien de bui al hangen en bereiden een fusie voor. Geen wonder dat journalisten, politici en wetenschappers zich al enige tijd zorgen maken over de toekomst van de politieke partij. Globaal kan men in deze toekomstbeschouwingen drie richtingen waarnemen. Ten eerste zijn er *optimistische libertaire democraten*, die verwachten dat een vorm van directe democratie via internet en directe actie van burgers de partij functioneel overbodig zal maken. Actiegroepen en belangenorganisaties zullen hun problemen in onderhandelingen zelf oplossen, en als dat helemaal niet meer lukt dan doen ze een beroep op de rechter. Het parlement staat steeds vaker buiten spel. Helemaal verdwijnen kan het niet, er moeten nog begrotingen, kaderwetten en internationale verdragen goedgekeurd worden. Maar hebben we daar partijen voor nodig, die dure verkiezingscampagnes voeren – al dan niet gesponsord door duistere financiers? Men zou een parlement ook kunnen samenstellen door een willekeurige steekproef uit de kiesgerechtigde bevolking te trekken. Een dergelijk parlement zou de meningen van de bevolking beter weerspiegelen dan het huidige.

Een tweede scenario ademt de geest van een *bureaucratisch en technologisch pessimisme*. Terwijl de burgers zich afkeren van de politiek en zich steeds meer op hun privéleven concentreren, houden politieke partijen krampachtig aan de macht vast. Door kartelvorming, professionalisering en toenemende subsidie van de staat weten ze hun positie te handhaven. Kandidaten voor politieke functies worden door professionele headhunters opgespoord en door het scholingsinstituut van de partij opgeleid. Ideologische verschillen tussen de partijen spelen geen rol meer, maar 'nestgeur' en persoonlijkheid van de leider wel. Zo lijkt er toch nog wat te kiezen, voor die 5 à 10 % van de kiezers die nog naar het stembureau komt – daarvoor beloond met een museumjaarkaart of een ander cadeautje. De belangrijke beslissingen worden natuurlijk door hoge ambtenaren en enkele partijspecialisten genomen, daar heeft de kiezer toch geen kijk meer op.

Een derde scenario zou men met '*niets-aan-de-hand-realisme*' kunnen aanduiden. De zogenaamde realisten verwachten slechts bescheiden veranderingen in de toekomst. Partijen zullen zich wel aan weten te passen aan de veeleisende burger, door het lidmaatschap leuker en goedkoper te maken en hun organisatie losser en creatiever in te richten. Misschien wordt de politiek ook weer spannender, doordat nieuwe conflicten – bijvoorbeeld over genetische manipulatie of verdergaande Europese eenwording – de partijen meer uit elkaar drijven. En ten slotte kunnen oude partijen zich vernieuwen, al dan niet na een fusie. De oude droom van een Progressieve Volkspartij in een nieuwe jas – misschien als Groene Volkspartij voor Democratie? – kan met wat lef best gerealiseerd worden, mits de electorale vooruitzichten voor alle deelnemers ongeveer even goed (of slecht) zijn. De ideologische verschillen tussen D66, PvdA en GroenLinks zijn immers niet erg groot meer, alleen de 'nestgeuren' verschillen nog wel. Hoe dan ook, een politiek bestel achten de realisten onmogelijk zonder politieke partijen.

De lezer verwacht van mij nu waarschijnlijk een voorkeur voor een van de drie scenario's. Als documentalist van politieke partijen ben ik niet belangeloos en zou de voorkeur dienen te geven aan het derde, realistische toekomstverhaal. Als wetenschapper relatieveer ik dat echter: realisten krijgen vaak gelijk maar hebben te weinig oog voor nieuwe uitdagingen van buitenaf, zowel positief (nieuwe technologie) als negatief (milieuramp, oorlog). De libertaire optimisten of technologische pessimisten kunnen dus alsnog gelijk krijgen, al lijkt dat op dit moment nog onwaarschijnlijk.

Paul Lucardie, wetenschappelijk medewerker Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen, Rijksuniversiteit Groningen

Blik vooruit

Hoe stel je een millenniumnummer samen? Waar komen de accenten? De redactie heeft gekozen voor de blik vooruit: we hebben de D66-leiders van dit moment gevraagd met ons de grote thema's te bepalen voor de toekomst, en we hebben anderen bereid gevonden te schrijven of te praten over hun zorgen over de toekomst, zelfs het bestaansrecht, van politieke partijen en van D66 in het bijzonder. We brengen ook een drietal nieuwe rubrieken: regionaal nieuws moet een vast item worden (we zijn nog steeds op zoek naar regiocorrespondenten!), evenals Platform, waarin werkgroepen zichzelf presenteren. Verder heeft Thom de Graaf een eigen plaats gekregen. Ook willen we elk nummer een nieuw lid aan het woord laten. En zo hebben we nog veel meer plannen, waarover later meer. Vooralsnog wensen wij u en de uwen veel goeds in de nieuwe eeuw!



Foto: Mariëtte van Soesbergen

Vrije verbeelding van de blik vooruit (zonsverduistering op het Scheveningse strand, zomer 1999)

In nummer 2:

- special over defensie, in nationaal, Europees en mondiaal perspectief. Wat vindt D66?
- interview met Bert Bakker, vice-fractievoorzitter. O.a. over het Belastingplan.
- Gerard Schouw: de man, de voorzitter: 'Even terug naar het begin ...'

Rectificatie

In het vorige nummer van de Democraat is helaas een fout gemaakt in de koppen van het artikel over het Europees Parlement. De correcte koppen luiden: **D66 en EP zijn tegen Thessaloniki. Ministers zijn voor.**